

Література:

- 1.Александрова З.И. Психолого-педагогическая подготовка студентов колледжа как средство развития социально-профессиональной мобильности [Текст] : автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.08 / Александрова Зинаида Игоревна ; Ин-т образования взрослых Рос. акад. Образования. – СПб, 2009. – 26 с.
- 2.Горбачев В.В. Формирование социально-профессиональной мобильности личности курсанта в развивающей среде вуза МВД России : дис... канд. пед. наук: 13.00.01 / Горбачев Владимир Викторович ; Костромской государственный университет имени Н.А. Некрасова. – Кострома, 2009. – 188 с.
- 3.Калиновский Ю.И. Развитие социально-мобильности андрагога в контексте социокультурной образовательной политики региона : автореф. дис. ... д-ра пед. наук. / Юрий Исаакович Калиновский ; Ин-т образования взрослых РАО, Омск. гос. пед. ун-т. – Омск, 2001. – 46 с.
- 4.Климов Е.А. Основные варианты и фазы развития профессионала // Психология профессионального самоопределения: учеб.пособие для студ.вузов / Е.А. Климов. – М. : Академия, 2004. – С. 248-251.
- 5.Манаева Н.Н. Психолого-педагогическая характеристика информационной мобильности как интегративного качества личности / Н.Н. Манаева // Вестник Оренбургского государственного университета. – 2015. – №2 (177). – С. 106-110.
- 6.Носкова К.А. Трудовая мобильность: специфический человеческий капитал / К.А. Носкова // Гуманитарные научные исследования. – 2013 : №5 [Электронный ресурс]. – URL: <http://human.snauka.ru/2013/05/3183>.
- 7.Симончук О. В. Міжпрофесійна мобільність та зміна соціальної ідентичності : автореф. дис... канд. соціол. наук: 22.00.03 / Симончук Олена Володимирівна ; Нац. акад. наук України, Ін-т соціології. – К., 2000. – 19 с.
8. Сорокин, П. А. Человек. Цивилизация. Общество / П. А. Сорокин; общ. ред., сост. и предисл. А. Ю. Согомонова. – М. : Политиздат, 1992. – 543 с.
9. Сушенцева Л. Л. Формування професійної мобільності майбутніх кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах: теорія і практика : монографія / Лілія Леонідівна Сушенцева ; за ред. Н. Г. Ничкало ; Інститут професійно-технічної освіти НАПН України. – Кривий Ріг : Видавничий дім, 2011. – 439 с.
10. Таланчук Н.М. Воспитательная мобильность личности и ее формирование / Н.М. Таланчук. – Казань, НИИ НТН АПН СССР, 1981. – 61 с.

УДК 378.14

О.Л. Ільєнко, м. Харків, Україна / O. Ilienکو, Kharkiv, Ukraine
e-mail: lenailienko@yahoo.com

ЗАГАЛЬНІ ТА ФАХОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО ФАХІВЦЯ МУНІЦИПАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Анотація. Метою статті є уточнення основних загальних та фахових компетентностей майбутнього конкурентоспроможного фахівця муніципальної економіки. Обґрунтовано, що це є передумовою його ефективної професійної підготовки. На підставі аналізу літератури з проблеми наведено список із тридцяти однієї ключової загальної компетентності майбутнього конкурентоспроможного фахівця, серед яких найважливішими є: уміння спілкуватися другою мовою; уміння бути критичним та самокритичним; уміння планувати час та керувати ним; здатність продукувати нові ідеї (творчість); здатність шукати, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел; уміння ідентифікувати, формулювати та розв'язувати задачі; уміння застосовувати знання в практичних ситуаціях; уміння приймати обґрунтовані рішення; уміння працювати в команді; уміння думати абстрактно, аналізувати та синтезувати; підприємницький дух, ініціативність; навички взаємодії та міжособистісні навички; уміння розробляти та керувати проектами; уміння діяти з соціальною відповідальністю та громадянською свідомістю; визначеність та наполегливість при виконанні отриманих завдань та покладеної відповідальності; уміння працювати самостійно; навички використання інформаційних та комунікативних технологій; уміння адаптуватися до нових ситуацій; уміння оцінювати та підтримувати якість виконаної роботи.

Спираючись на вивчення виокремлених в межах проекту Тьюнінг фахових компетентностей у галузі Бізнес, а також на підставі аналізу вимог до знань, вмінь та навичок, що висуваються до фахівця муніципальної економіки в освітньо-професійній програмі підготовки магістра за спеціальностями галузі знань 0305 – Економіка та підприємництво, у статті уточнено основні фахові компетентності майбутнього конкурентоспроможного фахівця муніципальної економіки.

Ключові слова: компетентності, загальні компетентності, фахові компетентності, фахівець, конкурентоспроможний фахівець, муніципальна економіка, професійна підготовка, модель фахівця.

Generic and specific competences of future competitive specialist of municipal economy

Annotation. The aim of the article is to clarify the main generic and subject specific competences of future competitive municipal economy specialist. It is grounded, that this clarification leads to his effective professional training. On the basis of analyses of the corresponding literature the list of key generic competences of a future competitive specialist is provided: ability to communicate in a second language; ability to be critical and self-critical; ability to plan and manage time; ability to produce new ideas (creativity); ability

to search, process and analyze information from different sources; ability to identify, formulate and solve problems; ability to apply knowledge in practical situations; ability to make informed decisions; teamwork; ability to think abstractly, analyze and synthesize; interaction skills and interpersonal skills; ability to develop and manage projects; ability to act with social responsibility and civic consciousness; ability to work independently; ability to use information and communication technologies; ability to adapt to new situations; ability to assess and maintain the quality of the work performed.

On the grounds of analysis of specific business competences, that are defined in Tuning project, as well as on the basis of analysis of educational and professional programme of master's professional training (Economy and enterprise), the demands to future municipal economy specialist's knowledge, skills, attainments in particular, in the article we have clarified the main specific professional competences of a future competitive municipal economy specialist.

Key words: *competences, generic competences, specific competences, specialist, competitive specialist; municipal economy; professional training, specialist's model.*

Постановка проблеми. Ефективна професійна підготовка майбутнього конкурентоспроможного фахівця, зокрема муніципальної економіки, передбачає розробку його моделі, що стає неможливим без уточнення його загальних та фахових компетентностей, адже за визначенням «модель фахівця» – це «опис упорядкованої сукупності професійних цілей, функцій і якостей фахівців, що необхідні і достатні для ефективної його діяльності відповідно до потреб окресленої виробничої сфери» [1].

Метою статті є на підставі аналізу літератури з проблеми уточнити загальні та фахові компетентності майбутнього фахівця муніципальної економіки.

Виклад основного матеріалу. У проекті Тюнінг розглядаються два різні види компетентностей: академічні спеціальні (фахові) компетентності (subject specific competences) та загальні компетентності (generic competences, transferable skills). Згідно із означенням перші залежать від предметної галузі, саме вони визначають профіль освітньої програми та кваліфікацію випускника, - саме вони роблять кожну освітню програму індивідуальною. Але існують і інші, не менш важливі, компетентності, яких майбутній фахівець набуває в процесі виконання певної освітньої програми, але вони мають універсальний, не прив'язаний до предметної сфери характер. Це, наприклад, здатність до навчання, креативність, володіння іноземними мовами, базовими інформаційними технологіями тощо. Хоч ці загальні компетентності повинні бути збалансованими із спеціальними компетентностями, при розробленні освітніх програм їхній розвиток обов'язково має бути запланований.

У проекті Тюнінг розвинуто концепцію компетентностей за єдиним комплексним підходом, коли розглядають здатності як динамічне поєднання властивостей, які разом роблять можливим компетентне виконання певного завдання, або як частину кінцевого продукту навчального процесу. Вважається, що компетентності містять знання і розуміння (теоретичні знання, а також здатність знати і розуміти), знання, як діяти (практичне застосування знань у певних ситуаціях), знання, як жити (цінності як інтегральний елемент сприйняття та співіснування з ними у соціальному контексті). Компетентності є поєднанням властивостей (щодо знань та їх

застосування, ставлень, навичок, умінь та обов'язків), які описують рівень або ступінь, у якому особа здатна їх виконувати.

Дослідження загальних компетентностей було однією із найважливіших задач проекту Тюнінг. Отримані в ньому результати та рекомендації у вигляді переліку найважливіших загальних компетентностей популярні у всьому світі для створення освітніх програм. Методика досліджень передбачала широке анкетування серед працедавців, випускників та викладачів. Для підготовки анкети для опиту працедавців та випускників на основі аналізу понад 20 різноманітних досліджень було складено список із 85 різних компетентностей. При цьому компетентності класифікувалися за трьома категоріями:

1. Інструментальні (когнітивні, методологічні, технологічні, лінгвістичні здатності);
2. Міжособистісні (навички спілкування, соціальна взаємодія та співпраця);
3. Системні (поєднання розуміння, сприйнятливості та знань, здатність планування змін для удосконалення систем, розроблення нових систем).

У результаті попереднього обговорення та удосконалення остаточний варіант списку містив 30 компетентностей.

У запропонованих анкетах респондентам необхідно було дати відповіді двох типів: визначати важливість кожної компетентності зокрема, а також вказати 5 найважливіших компетентностей для роботи за фахом.

Загальна вибірка була достатньо репрезентативною: 5200 анкет випускників, близько тисячі анкет викладачів, порядку 950 анкет роботодавців. При цьому було збережено баланс у рамках 7 предметних галузей: бізнес і менеджмент, освіта, науки про Землю, історія, математика, фізика та хімія.

Порівняльний аналіз відповідей різних категорій респондентів показав, що спостерігається, з одного боку, близькість оцінок випускників і працедавців, з іншого – часто діаметрально протилежне оцінювання певних компетентностей викладачами порівняно з оцінками інших двох категорій. Проте, якщо врахувати близькість оцінок за деякими компетентностями, а також об'єднати їх у групи, то зведений рейтинг випускників та працедавців

визначає за спаданням важливості такі групи компетентностей:

1. Здатність до аналізу та синтезу.

Здатність до навчання.

Розв'язання проблем.

2. Здатність застосовувати знання на практиці.

3. Здатність пристосовуватись до нових ситуацій.

Турбота про якість.

4. Навички управління інформацією.

Здатність працювати самостійно.

5. Робота в групі.

6. Здатність до організації і планування.

Аналіз літератури з проблеми [3, с. 36-37] засвідчив, що нині в межах проекту Тьюнінг визначено такі найважливіші загальні компетентності:

1. Уміння спілкуватися другою мовою.

2. Здатність навчатися.

3. Уміння спілкуватися усно та в письмовій формі першою мовою.

4. Уміння бути критичним та самокритичним.

5. Уміння планувати час та керувати ним.

6. Уміння показати обізнаність про рівні можливості та гендерні питання.

7. Здатність продукувати нові ідеї (творчість).

8. Здатність шукати, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел.

9. Орієнтація на безпеку.

10. Уміння ідентифікувати, формулювати та розв'язувати задачі.

11. Уміння застосовувати знання в практичних ситуаціях.

12. Уміння приймати обґрунтовані рішення.

13. Уміння проводити дослідження на відповідному рівні.

14. Уміння працювати в команді.

15. Знання та розуміння предметної області та розуміння фаху.

16. Уміння працювати в міжнародному контексті.

17. Уміння діяти на основі етичних міркувань.

18. Уміння спілкуватися з нефахівцями однієї галузі.

19. Уміння думати абстрактно, аналізувати та синтезувати.

20. Підприємницький дух, ініціативність.

21. Навички взаємодії та міжособистісні навички.

22. Уміння розробляти та керувати проектами.

23. Уміння діяти з соціальною відповідальністю та громадянською свідомістю.

24. Визначеність та наполегливість при виконанні отриманих завдань та покладеної відповідальності.

25. Правильне розуміння та повага до багатокультурності та відмінності.

26. Уміння працювати самостійно.

27. Навички використання інформаційних та комунікативних технологій.

28. Орієнтація на збереження навколишнього середовища.

29. Уміння адаптуватися до нових ситуацій.

30. Уміння оцінювати та підтримувати якість виконаної роботи.

31. Уміння мотивувати людей та рухатись до спільних цілей.

Щодо фахових компетентностей, то можна свідчити, що в рамках проекту Тьюнінг велися дослідження з визначення спеціальних (фахових) компетентностей для 9 предметних галузей.

Спираючись на вивчення виокремлених у межах проекту Тьюнінг фахових компетентностей у галузі Бізнес [4], а також на підставі аналізу вимог до знань, вмінь та навичок, що висуваються до фахівця муніципальної економіки в освітньо-професійній програмі підготовки магістра за спеціальностями галузі знань 0305 – Економіка та підприємництво [2], дійшли переконання, що до фахових компетентностей фахівця муніципальної економіки належить:

– аналіз і структурування проблем підприємств муніципальної економіки і розроблення відповідних рішень щодо їх вирішення;

– визначення критеріїв, за якими визначається ефективність діяльності підприємств муніципальної економіки і зв'язок результатів з аналізом середовища з метою виявлення перспектив їхнього розвитку;

– виявлення і робота з адекватним програмним забезпеченням;

– проектування та реалізація інформаційних систем;

– визначення і використання необхідних інструментів (дослідження ринку, статистичний аналіз тощо);

– визначення супутних проблем і розуміння їхнього впливу на розвиток підприємств муніципальної економіки;

– з'ясування конституціональних особливостей підприємств муніципальної економіки (цілі, завдання, форми власності, розмір, структура);

– виявлення функціональних областей підприємств муніципальної економіки та їх відносин (логістика, маркетинг, фінанси, людські ресурси);

– визначення впливу макро - та мікроекономічних елементів на ефективність діяльності підприємств муніципальної економіки (тобто фінансової та грошово-кредитної систем, внутрішні ринки);

– управління змінами;

– керування підприємствами муніципальної економіки шляхом планування і контролю за допомогою використання концепцій, методів і інструментів (стратегії проектування і реалізації, бенчмаркінг тощо);

– виявлення впливу культури на бізнес-операції, на основі знань, набутих в університеті;

- розуміння існуючих та нових технологій та їхнього впливу на нові / майбутні ринки;
- усвідомлення принципів інженерії та їхній зв'язок з бізнес - / менеджмент знаннями (управління операціями, інформаційні технології);
- розуміння принципів етики, виявлення їх наслідків для бізнесу підприємств муніципальної економіки (експлуатація людських ресурсів, навколишнього середовища);
- розуміння принципів закону і зв'язок їх з бізнес - / менеджмент знаннями (закон конкуренції тощо);
- розуміння принципів психології, виявлення їх наслідків для підприємств муніципальної економіки (робота в групах, командах, поведінкові дослідження тощо);

- розуміння структури іноземної мови, а також розвиток словникового запасу, що дозволяє працювати в галузі муніципальної економіки;
- розуміння, читання, говоріння, письмо іноземною мовою;
- розуміння і користування бухгалтерськими і фінансовими системами (звіт про прибутки і збитки, бухгалтерський баланс тощо);
- використання відповідних інструментів для аналізу бізнес-середовища (тобто аналіз галузі, аналіз ринку тощо);
- робота за кордоном (тобто стаж роботи на підприємстві протягом 20 тижнів за кордоном).

Висновки. Таким чином, аналіз літератури з проблеми дозволив уточнити загальні та фахові компетентності майбутнього конкурентоспроможного фахівця муніципальної економіки, що є передумовою його ефективної професійної підготовки.

Література:

1. Левочко М. Т. Професійна підготовка майбутніх фахівців економічної галузі: теорія, методика, організація: [монографія] / М. Т. Левочко; Держ. акад. статистики, обліку і аудиту. – К. : ДП «Інформ. аналіт. агенство», 2009. – 495 с.
2. Галузевий стандарт вищої освіти. Освітньо-професійна програма підготовки магістра за спеціальностями галузі знань 0305 – Економіка та підприємництво / наук. ред. Данюк В.М. – К. : Міністерство освіти і науки України, 2013. – 57 с.
3. Рашкевич Ю.М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти: монографія / Ю.М. Рашкевич. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. – 168 с.
4. URL: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www. Unideusto.org/tuning/competences/generic.html](http://www.Unideusto.org/tuning/competences/generic.html)

УДК 378.147.091.31:004

М.Ю. Кадемія, м. Вінниця, Україна / M. Kademiya, Vinnytsia, Ukraine
e-mail: maj.kademiya@gmail.com

ТЕХНОЛОГІЯ ВЕБ-КВЕСТ У НАВЧАННІ СТУДЕНТІВ

Анотація. Здійснено аналіз проектної технології Веб-квест, визначено її вплив на організацію освітніх задач на всіх рівнях навчання з використанням Веб-технологій і ресурсів Інтернет, а також описується досвід створення і використання технологій Веб-квест і Блог-квест у навчальному процесі, який нині доповнений трьома видами анкет: вхідною, поточною і підсумковою, що виконуються на Google диску, а також за підсумками виконання проекту створюється Блог за відповідною тематикою. Це дає можливість здійснювати оперативний зворотній зв'язок з усіма учасниками проекту, формуючи безпосередньо їх комунікативну компетенцію. Зазначені технології Веб-квест і Блог-квест сприяють формуванню професійної компетентності, а також розвитку новинок самостійного навчання школярів, студентів, що є важливим у сучасному суспільстві.

Ключові слова: Блог-квест, Веб-квест, Веб-технології Інтернет, інформаційно-комунікаційні технології, сучасні технології навчання.

Web-quest technology in students' learning

Annotation. The analysis of project technology Web-quest is done, it is determined its impact on the organization of educational objectives at all levels of learning with the use of Web technologies and Internet resources and it is also described the experience of creation and use of Web-quest and Blog-quest technologies in the teaching and learning activities.

Nowadays it is filled with three types of forms: incoming, current and resulting that are done on Google Drive, and according to the results of the project it is created blog on the appropriate themes. It gives the possibility to do the operational feedback with all participants of the project, forming directly their communicative competence. These Web-quest and Blog-quest technologies facilitate the formation of professional competence and the development of new self-study pupils, students, which is important in today's society.

Key words: Blog, Quest, Quest Web, Web technology, the Internet, information and communication technology, modern technology training.